

## PRÍNOS ADOLFA ZÁTURECKÉHO K TVORBE A ROZVÍJANIU MODERNEJ SLOVENSKEJ PRÁVNEJ TERMINOLÓGIE<sup>1</sup>

*Jana Levická – Jozef Vožár*

LEVICKÁ, J. – VOŽÁR, J. (2025): Adolf Zátúrecký's Contribution to the Creation and Development of Modern Slovak Legal Terminology. In: *Slovenská reč*, 90/1, 128 – 142.

**Abstract:** In its first part the paper presents historical and political context of the emergence of modern legal terminology in Slovak in the second half of the 19<sup>th</sup> and early 20<sup>th</sup> centuries. Attention of the authors is paid to the activities of A. Zátúrecký and other Slovak lawyers just before the end of World War I and especially in the first decade of the existence of the newly established Czechoslovakia. Special focus was given to the compilation and publication of the first terminographic works in the field of law for Slovak, while the authors map Zátúrecký's work and efforts in this field until the 1960s. The second part of the paper consists of a comparative, partially automated analysis of the Slovak part of Zátúrecký's first terminographic work published in 1919 and the first edition of the official translation of the Hungarian Collection of Provincial Laws into Slovak from 1868. Its aim is to identify the extent and nature of their overlap, on the basis of which it would be possible to outline the continuous development of Slovak modern legal terminology from the 19<sup>th</sup> century.

**Keywords:** legal terminology, terminological work, history of Slovak legal terminology, A. Zátúrecký, terminographic work, legal dictionary.

### Článok v skratke

- Príspevok predstavuje historický a politický kontext vzniku modernej právnej terminológie v slovenčine v druhej polovici 19. a na začiatku 20. storočia.
- Pozornosť sa zameriava na aktivity A. Zátúreckého a ďalších právnikov tesne pred koncom 1. svetovej vojny a najmä v prvej dekáde existencie samostatného Československa, osobitne na tvorbu a vydávanie prvých terminografických diel v oblasti práva pre slovenčinu.
- Druhá časť pozostáva z komparatívnej, čiastkovo automatizovanej analýzy slovenskej časti prvého terminografického diela z roku 1919, ktorého spoluautorom bol práve A. Zátúrecký a oficiálneho prekladu prvého ročníka Sbírek krajinských zákonov do slovenčiny z roku 1868 s cieľom identifikovať rozsah a charakter prípadného lexikálneho prieniku oboch zdrojov.

---

<sup>1</sup> Tento príspevok vznikol v rámci projektu VEGA č. 2/0097/24 s názvom *Významný slovenský právnik Adolf Zátúrecký – zakladateľ slovenskej právnej terminológie*.

## 1. ÚVOD

Právna terminológia patrí ku kľúčovým odborovým terminológiám každého jazyka a aj v histórii spisovnej slovenčiny predstavovala jednu z prvých, na ktorú sa zameriavalo úsilie jednotlivcov i menších skupín odborníkov a jazykovedcov v druhej polovici 19. storočia a v prvej polovici 20. storočia. Práve na začiatku 20. storočia sa začali v budovaní a rozvíjaní právnej terminológie v slovenčine aktívizovať viacerí slovenskí advokáti. Jedným z nich bol Adolf Záturský, ktorého terminologické úsilie priblíži prvá časť predkladaného textu. V druhej časti sa autori zamerajú na analýzu potenciálnej kontinuity terminologického úsilia A. Záturského s právnou terminológiou obsiahnutou v oficiálnom preklade textov uhorskej legislatívy do slovenčiny z roku 1868.

## 2. ZAČIATKY TVORBY MODERNEJ SLOVENSKEJ PRÁVNEJ TERMINOLÓGIE A ZÁSTOJ A. ZÁTURSKEHO

Po revolučných mesiacoch v rokoch 1848 – 1849 sa slovenčina stala nakrátko jazykom legislatívy. Dňa 4. marca 1849 bol vydaný cisársky patent o vydávaní všeobecných právnych predpisov, podľa ktorého sa mal ríšsky zákonník povinne publikovať v desiatich rovnoprávných jazykoch monarchie vrátane českého, ktorý sa považoval „zároveň za moravský a slovenský spisovný jazyk“ (Petioky 1995, s. 45). V zmysle vykonávacích nariadení tohto zákona bola ako bežný jazyk uvedená nemčina, na druhom mieste taliančina, na treťom maďarčina, na štvrtom čeština (Klement 1936, s. 218), pričom v českých textoch ríšskych zákonov boli použité aj vysvetľujúce slovenské termíny. V rokoch 1850 – 1852 sa však rakúske právne predpisy určené pre uhorské územie prekládali do tzv. staroslovenčiny, ktorú J. Kollár ako vládny dôverník pre slovenské záležitosti spolu s osobitným výborom navrhol pre oblasť školstva a vyhotovovanie úradných listín (Králík 2022, s. 58). Už v roku 1853 sa však úradným publikačným jazykom pre 2. oddelenie zbierky tohto zákonníka stala štúrovská slovenčina (Králík 2022, s. 70). Ešte v ten istý rok však Ministerstvo spravodlivosti vydalo nariadenie č. 51/1853 r. z., podľa ktorého zostal autentickým len nemecký text zákonov (Králík 2022, s. 219).

Pre slovenský právny jazyk a špecificky slovenskú právnu terminológiu malo však oveľa väčší význam prijatie uhorského zákonného článku č. XLIV/1868 Sb. kraj. zák. o rovnoprávnosti národností, podľa ktorého sa maďarčina stala štátnym a úradným jazykom, no zároveň mali byť všetky zákony vydávané v „hodnovernom preklade aj v rečiach všetkých ostatných v Uhorsku bývajúcich národností“ (1868, § 1)<sup>2</sup>. Na základe tohto zákona vychádzali od roku 1868 všetky legislatívne texty v slovenčine najmenej do roku 1916 (Králík 2022, s. 77). Najmä pri tomto dlhodobom oficiálnom prekladateľskom diele sa ukázalo, aká naliehavá potreba je tvoriť

<sup>2</sup> XLIV. Zákonný článok z roku 1868 o rovnoprávnosti národností, § 1.

a ustáliť slovenskú právnu terminológiu. Snahu podporiť takúto činnosť prejavila už Matica slovenská. Podľa zápisnice z XV. zasadnutia výboru Matice slovenskej konaného 16. januára 1867 sa prešporský advokát A. M. Mudroň podujal na vypracovanie *Právno-verejno-spravného názvoslovía slovenského*, pričom sa predpokladalo, že Matica na jeho vydanie finančne prispeje. Jeho pokus však publikovaný nebol. Dokladá to text S. Czambela, jedného z oficiálnych prekladateľov uhorskej legislatívy do slovenčiny, ktorý v roku 1890 napísal: „Čo je s juridickou terminológiou Dr. Michala Mudroňa? Prečo nikde nevyšla? Prečo nie je prístupná všeobecnej potrebe a prípadne kritike alebo dopĺňovaniu?“ (Czambel 1890, s. 408). S. Czambel, ktorý uhorské zákony prekladal do slovenčiny od roku 1881 do roku 1909 (Valkovičová 1981, s. 30), verejne i súkromne kritizoval neustálenosť a nedopracovanosť vtedajšej slovenskej právnej terminológie. V liste J. Škultétymu z roku 1891 poukazoval na to, že niektorí sa prikláňajú k vypožičiavaniu termínov z češtiny či ruštiny, iní čerpajú z ľudovej reči a ďalší *purisujú*, a preto apeloval na J. Škultétyho, aby sa zasadil o vytvorenie terminologickej komisie v Martine, s ktorou by mohol spolupracovať. Na základe analýzy Czamblových prekladov, ktorú uskutočnila G. Valkovičová (1977), a jeho terminologicky zameraných textov možno konštatovať, že bol priekopníkom modernej terminologickej práce a značnou mierou prispel k rozvoju slovenskej právnej terminológie.

Aj z radov právnikov sa ozývali hlasy o potrebe budovať a rozvíjať právnu terminológiu v slovenčine. V roku 1901 označil A. Ráth túto potrebu v *Slovenských pohľadoch* za „pálčivú“, pričom poukázal „na stávajúce nedostatky a potrebu v prvom rade sbierania ľudových dobrých a pôvodných výrazov a označení právnych pojmov, v druhom rade na potrebu prevzatia vhodných a slovenskej reči i jej duchu zodpovedajúcich inoslovanských výrazov a v treťom rade na potrebu tvorenia našej novej terminologickej“ (Ráth 1901, s. 593). V roku 1906 práve on vydal prvú slovenskú právnickú monografiu pod názvom *Práva medzi mužom a ženou v Uhorsku*. A. Ráth si uvedomoval limity vtedajšej slovenskej právnej terminológie, a preto niektoré termíny vysvetlil i po česky. V ďalšej časti tejto práce poukazoval na rôzne maďarské právne výrazy a hľadal k nim vhodný, výstižný slovenský ekvivalent, prípadne si pomáhal českou alebo nemeckou právnu terminológiou (Vozár 2024, s. 26).

V roku 1917 založil advokát E. Stodola *Právny obzor* – prvý právnický časopis písaný po slovensky, ktorého prvé číslo vyšlo v septembri toho istého roku v Budapešti (Vozár 2024, s. 28). Zodpovedný redaktor a vydavateľ v jednej osobe vo svojom úvodnom príhovore pod názvom *Príhlas ku obecnstvu* vymenoval hlavné úlohy časopisu, medzi ktorými na prvom mieste figurovalo vybudovanie slovenskej právnej terminológie (Stodola 1917, s. 1). Za spolupracovníka sa E. Stodolovi prihlásil práve A. Záturecký a už v prvom čísle uverejnili v spoluautorstve maďarsko-slovenský súpis právnych termínov pod názvom *Právne názvoslovie*. V úvode

k nemu uviedli, že zaradené termíny spadajú predovšetkým do oblasti súkromného a obchodného práva a tiež sumarizovali, že v prípade neexistencie slovenského termínu siahli predovšetkým po češtine, no nevyhýbali sa „úzkostlive ani niektorým názvom latinským“ (Stodola – Záturecký 1917, s. 21). Zároveň vyjadrili svoje presvedčenie, že funkčná terminológia je výsledkom spolupráce viacerých odborníkov, a preto vyzvali čitateľov o „príspevky a doplnky“. V dvojčísle 2 – 3 vyšiel navyše text A. Zátureckého s názvom *Poznámky a doplnky k názvosloviu*, ktorý predstavuje čiastkovú revíziu spoločného súpisu. V prvom rade je dokladom Zátureckého úsilia, aby výsledná právna terminológia bola odborne presná a aby boli slovenské ekvivalenty maďarských právnych termínov výstižné. Poukazoval v nich na to, že je potrebné odlišovať príbuzné právne pojmy, čo by sa malo odraziť aj v ich jazykovom stvárnení<sup>3</sup>, inak sa zvyšuje riziko nedorozumenia. Takmer rovnakú váhu však prikladal aj jazykovej stránke a správnosti slovenských termínov a upozorňoval na špecifiká slovenčiny v kontraste s maďarčinou (napr. pri pomenúvaní zdedeného majetku je slovenčina „bohatšia a striktniejšia“). Anekdoticke možno napokon spomenúť prípad ekvivalentácie maďarského termínu *bánatpénz*, pre ktorý E. Stodola navrhoval pre slovenčinu termín *poenale*. A. Záturecký oponoval, že „také pekné slovo ako ‚odstupné‘ vynechať z terminológie by bolo večnou škodou. Ono ráz právnického pojmu striktniejšie vyjadruje než v maďarčine *bánatpénz*“ (Záturecký 1918, s. 88). Ďalší vývoj právnej terminológie dal za pravdu jeho jazykovému citu a intuícii.

Prvý zjazd slovenských právnikov, ktorý sa konal v decembri 1918 v Žiline, poveril práve E. Stodolu a A. Zátureckého, aby zostavili a vydali *právne názvoslovie*. Výsledkom ich práce bolo dielo *Návrh slovenského právneho názvoslovia*, ktoré vyšlo už v roku 1919. Ide v podstate o zrevidovanú a upravenú maďarsko-slovenskú terminológiu, ktorá vychádzala na pokračovanie v *Právnom obzore*, keďže heslá *Návrhu* i časopiseckého súpisu je takmer identický. Toto dielo v rozsahu približne 1 800 hesiel predstavuje prvé terminografické spracovanie slovenskej právnej terminológie. V jeho úvode autori napísali: „Pevne sme boli presvedčení, že slovenská reč príde k platnosti i v obore súdobníctva. Toto presvedčenie primalo redaktora „Právneho obzoru“ (podpísaného dr. Emila Stodolu), aby v svojom časopise započal uverejňovať najpotrebnejšie právne názvy. V takto započatej práci sme potom spolu pokračovali a návrh slovenského právneho názvoslovia sme i dokončili“ (Stodola – Záturecký 1919, s. 1). Aj z hľadiska právnej praxe išlo o kľúčové dielo, keďže najmä českí právnici v novonarodenom Československu nepoznali recipované uhorské právo a neovládali maďarčinu. Jednoznačne možno súhlasiť s označením K. Zava-

<sup>3</sup> Dokladá to napríklad jeho poznámka k termínu *abbanhagyás*: „Pojem *abbanhagyás* ale žiadnym pádom nekryje pojem *elmulasztás*; *abbanhagyás* = niečo už započaté tak nechať, – kdežto: *elmulasztás* bez započatia niečo vôbec nevykonať. Právnický rozdiel medzi dvoma pojmami jasne možno určiť zo 135 a 136 §-u trestného zákona“ (Záturecký 1918, s. 87).

kej, že išlo o priekopnícke dielo (Zavacká 2010, s. 80). Práve pri tejto terminologickej práci sa mohli naplno prejavíť skúsenosti a jazykové zručnosti, ktoré A. Záturecký získal od svojho otca, a tiež jeho prax získaná v advokácii.

Zakrátko po obnovení Matice slovenskej rozhodol jej výbor dňa 21. decembra 1919 o vytvorení „juridistickej komisie na terminologické a rečové skúmanie úradných tlačív“ (Winkler 1971, s. 145), ktorá sa neskôr stala súčasťou tzv. jazykovedného odboru. Členom tejto komisie pod vedením J. Vanoviča nemohol nebyť aj A. Záturecký<sup>4</sup>. Výsledkom práce tejto komisie a tiež predchádzajúcej spolupráce A. Zátureckého s E. Stodolom bolo vydanie *Právnického terminologického slovníka – I. časť maďarsko-slovenská* v roku 1921<sup>5</sup> v spoluautorstve A. Zátureckého a V. Fajnora. Z korešpondencie A. Zátureckého vyplýva viacero skutočností: svojimi pripomienkami prispel k práci na slovníku E. Stodola, dielo zasielal A. Záturecký po častiach M. Vančovi, známemu advokátovi a právnenému zástupcovi Matice slovenskej<sup>6</sup>, a tiež fakt, že pri vydávaní prebiehala intenzívna komunikácia autorov s Maticou slovenskou. V doslove slovníka autori sa okrem iného poďakovali členom Matice za obohatenie diela, terminologickú revíziu, ako aj odbornú filologickú kritiku, pričom upozornili, že napriek tomu Matica nie všetko v slovníku bezvýhradne schválila. Navyše uviedli, že ich leitmotívom pri tvorbe slovníka bolo neodchyľovať sa bez nevyhnutnej potreby „od vžitej terminologie českej“ (Fajnor – Záturecký 1921, s. 167). Vydanie tohto slovníka sa stalo celospoločenskou udalosťou, o ktorej písala aj tlač – *Slovenský denník* a *Národné noviny*, ktoré vyzdvihli, že autori-právnicki boli v stálom kontakte s elitnými kruhmi českých právnikov a nerobili sa v práci „romantické pokusy a avantúry“<sup>7</sup>.

Na sklonku roka 1922 informoval A. Záturecký správcu Matice slovenskej, že spoločne s V. Fajnorom dokončili druhý diel právnického terminologického slovníka s rozsahom vyše 16 000 termínov a terminologických výrazov a ponúkol ho Matici na vydanie.<sup>8</sup> Na zasadnutí výboru Matice slovenskej dňa 30. januára došlo síce k schváleniu vydania uvedeného slovníka v náklade 2 500 kusov<sup>9</sup>, no napokon ho pod titulom *Právnický terminologický slovník – II. časť slovensko-maďarská* vydala

<sup>4</sup> Ďalšími členmi komisie boli Vladimír Fajnor, Ján Izák, Gustáv Izák, Dušan Halaša, Michal Slávik, Emil Stodola a Michal Slávik.

<sup>5</sup> V odbornej verejnosti je málo známe, že 28. februára 1919 vydal právnik M. Slávik z poverenia referenta pravosúdia I. Dérera *Vzorník pravotársky*, ktorý obsahoval výber najdôležitejších uhorských zákonov v slovenskom preklade. K nemu M. Slávik pridal „i názvoslovie, asi z tisíc slov pozostávajúce, ktoré by aspoň v prvých časoch vypomohlo“ (Slávik 1919, s. 9). Okrem toho ešte v prvej polovici roka 1919 vyšla *Maďarsko-slovenská právnická terminológia* od verejného notára Gabriela Bargára v rozsahu približne 3 000 právnych termínov (Slávik 1919, s. 9), ktorá sa stala terčom kritiky (Gregor 2022, s. 18).

<sup>6</sup> List A. Zátureckého zo dňa 16. decembra 1920 adresovaný M. Vančovi. Archív Matice slovenskej.

<sup>7</sup> Umenie, veda a literatúra. In: *Národné noviny*, 11. februára 1922, s. 4.

<sup>8</sup> List A. Zátureckého zo dňa 19. novembra 1922 adresovaný správcovi Matice Slovenskej. Archív Matice Slovenskej.

<sup>9</sup> Archív Matice Slovenskej.

Právnická jednota na Slovensku v roku 1923, pretože Matica slovenská „z interných dôvodov administratívnych“ zaslala autorom svoju ponuku neskoro (Fajnor – Záturecký 1923, s. 199).

Slovensko-maďarská časť nebola len inverziou prvej časti, ale ako autori v doslove zdôraznili, „táto časť čo do objemu značne prevyšuje časť I., a to nielen preto, že sú v nej pojaté aj termíny v časti I. ešte neobsiahnuté, ale aj z toho dôvodu, pretože sme často zaradili vodčie slovo v obojej forme, tak slovenskej, ako aj českej“ (Fajnor – Záturecký 1923, s. 199).

Začiatkom roka 1924 sa 1. vydanie nákladu prvej, maďarsko-slovenskej časti slovníka vypredalo, a tak Právnická jednota na Slovensku požiadala autorov o 2. prepracované a doplnené vydanie, ktoré by obsahovalo aj termíny z najnovšej legislatívy. Autori pripravili jej druhé vydanie, ktoré vyšlo v roku 1925 pod rovnomenným názvom, pričom čerpali najmä z úradnej *Sbírky zákonů a nařízení* a z jej slovenského znenia z *Úradných novin* Ministra s plnou mocou pre správu Slovenska, z právnickej literatúry, ako aj zo súdnej praxe (Fajnor – Záturecký 1925, s. 10). Heslár tohto spracovania teda nebol založený už len na maďarskom terminologickom fonde, ako v jednom zo svojich diel podčiarkol Š. Luby (1953, s. 186). Autori sa v prípade potreby vhodne inšpirovali českou terminológiou, pričom sa držali zásady, že „bez nevyhnutnej potreby vyplývajúcej z ducha jazyka slovenského neodchýlili sa od vžitých termínov českých, prispôsobiac ich tvarom slovenským“ (Fajnor – Záturecký 1925, s. 170).

V časopise *Průdy* zhodnotil F. Peřinka všetky tri vydané slovníky V. Fajnora a A. Zátureckého konštatovaním, „že vec slovenskej právnickej terminológie bola sverená dobrým rukám“ (1931, s. 272). Autor v uvedenom článku ocenil skutočnosť, že autori sa nevyhýbali prevzatíu cudzích slov či už z latinčiny (*konkurz, delegovanie, aplikovať, prolongácia* a ďalšie), alebo češtiny (*bolestné, krycia zmenka, rozvod, stravné*) (Peřinka 1931, s. 272 – 273).

Napriek nespornému rozvoju slovenskej terminológie a osobitne slovenskej právnej terminológie sa ešte aj v 30. rokoch 20. storočia vyskytli hlasy, že slovenčina ako spisovný jazyk je schopná rozvoja a svojského vývinu len v oblasti literatúry, nie vo vede (Florek 1933/1934). Navyše, medzi českými právnikmi sa objavovali pochybnosti o skutočnej odlišnosti českého a slovenského jazyka. Napríklad F. Weyr vo svojej spomienkovej publikácii napísal, že práve „president dr. Záturecký zdôrazňoval tiež ve svých rozhovorech se mnou rád domnělou značnou odlišnost slovenského jazyka od českého a nelišil se tím nijak od velkého počtu svých rodáků, kteří v potu tváři shledovali všechny možné (a i nemožné) argumenty, aby dokázali, že tu jde o dva různé jazyky“ (2001, s. 412). Preto budovanie slovenskej terminológie bolo z tohto stanoviska vnímané ako pomýlené a tvoriť sa mala jednotná československá odborná terminológia (Vážný 1933, s. 490).

Postupný rozvoj slovenského právneho a právnického jazyka a slovenčiny je vidieť aj v prvorepublikových článkoch v *Právnom obzore*, ale aj v rámci publikovania druhého vydania *Nástinu súkromného práva*. Mnohé právne neologizmy ostali v platnosti dodnes<sup>10</sup>.

Okrem A. Zátureckého a jeho kolegov – E. Stodolu, V. Fajnora, M. Slávika či J. Karmána<sup>11</sup> – sa v tridsiatych rokoch minulého storočia venovali právnej terminológii aj ďalší právnici. Zamýšľali sa tiež nad princípmi jej tvorby, prípadne ustaľovania. V *Slovenskej reči* v tomto období vyšli príspevky F. Jesenského, J. Fundárka a J. V. Ormisa. Z týchto textov J. Levická (2023, s. 229 – 230) sumarizovala tri zásady, ktorými sa riadili pri posudzovaní právnych termínov:

1. presnosť: „princíp presnosti a jednoznačnosti v odbornej terminológii znamená, že volený výraz musí presne kryť pojem, ktorý chceme ním vyjadriť, nesmie nám povedať ani viac, ani menej a nesmie pripustiť možnosť rozličného významu“ (Fundárek 1935/1936, s. 110);

2. jednoznačnosť: „termín *kupec* nemôže mať dva protichodné významy a preto slovenská právnická terminológia musí si dať rady s týmto slovom, aby zakotvilo v nej pevne a stále, a to len s jedným významom“ (Petrikovich 1934/1935, s. 95);

3. derivatívnosť: „v záujme stability terminológie treba ponechať všetky tieto slová, ktoré majú aj tú výhodu, že sú utvorené z rovnakého kmeňa; proti tomu sú v nevýhode názvy *berný úrad* miesto *daňový*, *poplatník* miesto *daňovník*“ (1933/1934, s. 30).

Ako uznávaného odborníka v oblasti právnej terminológie menovali A. Zátureckého do rôznych právnych terminologických komisií, a to bez ohľadu na politický režim. Jednou z nich bola Komisia pre právnú terminológiu pri Ministerstve pravosúdia počas Slovenského štátu. V tomto období sa aj v oblasti právnej terminológie objavovali puristické tendencie, ktorých cieľom bolo odstraňovať bohemizmy. A to aj v prípade, keď slovenčina nemala adekvátny výraz a použitie slova českého pôvodu bolo nevyhnutné. Vďaka A. Zátureckému komisia takýmto extrémnym snahám zamedzila (Luby 1953, s. 188).

A. Záturecký sa aj po 2. svetovej vojne venoval rozvíjaniu slovenskej právnej terminológie. Jeho korešpondencia s referentom jazykovedného odboru Matice slo-

<sup>10</sup> Ako príklad termínov používaných dodnes možno uviesť termíny *hnuteľnosť* a *nehnuteľnosť*, ktoré nahradili dovtedy používané termíny *movitosť* a *nemovitosť*.

<sup>11</sup> V archíve Matice slovenskej sa zachovalo trojstranové vyjadrenie J. Karmána z roku 1932, ktoré dokladá jeho uvažovanie o rozvíjaní slovenskej právnej terminológie: „Je očividné, že teraz, keď slovenčina sa dostala konečne k svojim právam v zákonodarných sboroch, pri súdoch, v úradoch, a to aj v cirkevných veciach, nastala potreba ju prispôsobiť týmto úlohám. Pritom bolo veľkým šťastím, že sme sa mohli opierať na bratský jazyk český. Preto nemôžeme mať nijaké námietky proti prevzatíu správnych českých slov na označenie pojmov, pre ktoré nieto dobrých domácich slov, ani proti tomu, aby sme popri ľudovom označení toho ktorého pojmu pribrali podľa potreby aj pomenovanie z češtiny, najmä vtedy, keď toto pomenovanie vystihuje lepšie určitý odstien toho pojmu“.

venskej je cenným dokladom o odbornom právnom zdôvodňovaní potreby sporných termínov a diskusiách s jazykovedcami. Napríklad argumenty A. Záturského o nutnosti používania termínu *scudziť* okrem termínu *odcudziť* boli dostatočne presvedčivé, lebo referent v závere svojho listu uvádza: „Keď však tvar *scudziť* je pre právnikov nevyhnutne potrebný ako termín, lingvisti musia ustúpiť“<sup>12</sup>. Kvôli úplnosti treba dodať, že termín *scudziť* používa aj súčasne platný občiansky zákonník.

V roku 1947 zriadil Zbor povereníkov Komisiu pre právnu terminológiu pri Povereníctve spravodlivosti v Bratislave, ktorej úlohou bolo preskúmanie, zdokonaľovanie a tvorenie právnej terminológie vo všetkých odboroch práva. Uznesenia komisie boli záväzné pre všetky štátne a verejné úrady na Slovensku. Jej predsedom bol P. Seko a komisia mala 29 riadnych členov a 29 náhradných<sup>13</sup>. Prácu komisie vyzdvihol aj J. Horecký, pričom ocenil, že táto komisia ustáľuje aj odbornú právnickú frazeológiu (1949, s. 112). Po roku 1948 vzniklo pri Ústave slovenského jazyka SAVU Terminologické oddelenie a v rámci neho terminologické komisie pre jednotlivé odborné názvoslovie. Komisiu pre právnu terminológiu viedol A. Záturský<sup>14</sup>. Výsledkom ich práce bolo vydanie *Právnického terminologického slovníka* v sérii *Odborná terminológia*<sup>15</sup> v roku 1952, ktorým sa nadviazalo na prvorepublikové slovníky<sup>16</sup>. Obsahuje termíny vtedajšieho práva a mnohé výrazy zaužívané v právnickej praxi. V slovníku je zahrnutá aj bohatá frazeológia a ustálené spojenia. Za heslovým slovom autori nezriedka zaradili aj synonymum „alebo niekoľko približne zodpovedajúcich slov“ (1952, s. 6), prípadne pridali stručné vysvetlenie významu heslového termínu. Takisto venovali osobitnú pozornosť nesprávnym termínom a spojeniam slov. Označili ich graficky kurzívou a tiež kvalifikátorom *nespr.*, pričom za nesprávnym výrazom nasledoval odkaz na správny termín alebo spojenie slov.

### 3. STODOLOV A ZÁTURSKEHO NÁVRH SLOVENSKEHO PRÁVNEHO NÁZVOSLOVIA – OTÁZKA KONTINUITY

E. Stodola si vo svojom *Príhlase v Právnom obzore* povzdychol, že „sme bez názvoslovie, nevieme sa o právnych veciach jeden s druhým v našej materinskej reči shovárať, tým menej vieme niečo poriadne napísať“ (1917, s. 1). Ak však jeho slová

<sup>12</sup> List referenta Jazykovedného odboru Matice Slovenskej zo dňa 3. júla 1946. Archív Matice Slovenskej.

<sup>13</sup> Nová komisia pre slovenskú právnu terminológiu. In: *Právny obzor*, 1947, č. 8, s. 256. Išlo o uznesenie Zboru povereníkov zo dňa 29. apríla 1947 č. 7023/1947.

<sup>14</sup> Členmi komisie ďalej boli: profesor Štefan Luby, Dr. Jozef Belaj, Dr. Oľga Fidranská a tajomníkom Dr. Ján Horecký.

<sup>15</sup> Slovník je dostupný online na Terminologickom portáli Jazykovedného ústavu E. Štúra SAV, v. v. i.<sup>[1]</sup>

<sup>16</sup> V úvode slovníka autori poukazujú na to, že právnické slovníky z medzivojnového obdobia mali i slabé stránky, no „pritom všetkom materiál Právnického terminologického slovníka – doplnený rozhodnutiami býv. Komisie pre právnu terminológiu pri Povereníctve spravodlivosti – bolo možno použiť pri novom spracovaní slovenskej právnej terminologie“ (1952, s. 5).

dáme do kontrastu so súdobými odporúčaniami A. Zátureckého v tom istom časopise, aby sa používal ten či onen termín s odôvodnením, že „sa všeobecne užíva“ alebo „tento právny názov mnohí slovenskí pravotári už od rokov používajú“ (Záturecký 1918, s. 91) a tiež s faktom existencie spomínaného prekladania uhorských zákonov do slovenčiny od roku 1868, nemožno inak ako konštatovať, že vyjadrenie E. Stodolu bolo hyperbolou. V súčasnosti nevieme, do akej miery bol oficiálny preklad uhorskej legislatívy na Slovensku používaný a už vôbec nemáme zodpovedanú otázku, nakoľko ovplyvnil vývoj slovenskej právnej terminológie. Cieľom druhej časti príspevku je preto nepriamo identifikovať vplyv tohto prekladu na právnu terminológiu v spisovnej slovenčine, resp. overiť, či existuje kontinuita medzi Zátureckého prvým terminografickým počínom a týmto prekladom. Možno ju len predpokladať ako analógiu s recepciou uhorského zákonodarstva, ktorou sa zachovala „kontinuita veľkého spoločenského života na Slovensku“ (Skála 1919, s. 337).

Prvotná hypotéza spočíva v predpoklade, že lexika oficiálneho prekladu uhorských zákonov sa prekrýva s lexikou slovenskej časti *Návrhu slovenského právneho názvoslovía* (NSPN). Nasledujúca analýza ukáže, či tento prienik existuje a aký je jeho rozsah. Do analýzy NSPN boli zahrnuté kompletne heslá, nielen slovenská časť heslára, pretože heslá nezriedka obsahujú ďalšie cenné informácie a termíny alebo typické slovné spojenia. Zároveň je potrebné zdôrazniť, že analýza sa v tejto fáze obmedzuje na formálnu stránku porovnávanej lexiky, takže bokom zostane jej významová a pojmová stránka analyzovaných výrazov, ktorá si nesporne zaslúži osobitnú analýzu.

Do úvodnej analýzy bol zvolený prvý ročník z celkového počtu 48 známych ročníkov *Sbierky krajinských zákonov* (SKZ). Tento ročník, ktorý vydalo Uhorské kráľovské ministerstvo pravosúdia v Budíne roku 1868, obsahuje 58 tzv. zákonných článkov, resp. zákonov v celkovom rozsahu 366 normostrán. Z hľadiska zamerania predstavujú jednotlivé zákonné články pomerne pestrú zmes: až 32 z nich sa týka daňového a obchodného práva, 7 upravuje podmienky stavby a fungovania železníc, 4 zákonné články sa venujú štátoprávnym otázkam a zvyšok sa zameriava na oblasť náboženstva a cirkví, obranu štátu, školstvo či rodinné právo. Pre úplnosť dodávame, že časový rozdiel medzi oboma jazykovými zdrojmi je viac ako pol storočia.

Základné porovnanie oboch zdigitalizovaných jazykových zdrojov<sup>17</sup> sa realizovalo automaticky a jeho výsledkom je zoznam 1 665 tvarov prienikovej podmnožiny s informáciou, koľkokrát sa daná jednotka nachádzala v NSPN a koľkokrát v SKZ. Prvotná hypotéza o existencii prieniku sa teda potvrdila. Táto prieniková podmnožina obsahovala aj znaky, akými sú §, skratky a číslice, pričom číslice a písmenové označenia paragrafov boli z ďalšej analýzy vylúčené, čím sa zoznam skrátil na 1643 tvarov.

<sup>17</sup> V oboch prípadoch ide o zatiaľ nesprístupnené zdroje. Prvý ročník *Sbierky krajinských zákonov* bude zverejnený v roku 2025 ako súčasť novej verzie časovo vymedzeného korpusu r1843az1954. V prípade záujmu o slovenskú časť heslára NSPN je možné individuálne sprístupnenie na ďalší výskum.

Veľkosť prienikovej podmnožiny v porovnaní s celým ročníkom SKZ predstavuje takmer 48 %, v porovnaní s NSPN je to čosi vyše 51 %. Inak povedané, takmer každé druhé slovo zo SKZ patrí do prienikovej podmnožiny s NSPN a rovnako každé druhé slovo z NSPN patrí do prienikovej podmnožiny so SKZ. V tomto kroku je potrebné upozorniť, že analýza sa realizovala na úrovni konkrétnych slovných tvarov, v korpusovej lingvistike tokenov, nie na úrovni unikátnych slov. Zároveň treba brať do úvahy aj skutočnosť, že najčastejšími slovami v prienikovej podmnožine sú spojky, predložky či znak §. Najčastejšími tvarmi podstatného mena v SKZ boli: *dňa* (305; 3), *súd* (225; 29), *súdu* (191; 7), *zákona* (186; 15) či *stránky* (183; 1), pričom prvé číslo v zátvorkách signalizuje absolútnu frekvenciu výskytu tvaru v SKZ a druhé absolútnu frekvenciu výskytu v NSPN.

Keďže slovenčina oboch jazykových zdrojov má viac ako 100 rokov, automatická lematizácia používaná pri tvorbe korpusových databáz Slovenského národného korpusu trébovaná na slovenčinu po pravopisnej reforme v roku 1953 by vykazovala pomerne vysokú chybovosť, bolo potrebné vykonať ručnú lematizáciu prienikovej podmnožiny – teda ručne priradiť konkrétne tvary ohybných slovných druhov k ich základnému tvaru. Tento proces však zahŕňal len čiastkovú dezambiuguáciu homonymných výrazov, najmä prípady substantivizácie adjektív. Výsledkom ručnej lematizácie je zoznam 1157 unikátnych lexikálnych/terminologických jednotiek.

Unikátne slová, resp. lemy v prienikovej množine po ručnej lematizácii predstavujú 70 % z pôvodných 1 643 unikátnych lexikálnych tvarov identifikovaných automatickým porovnaním oboch zdrojov. Ručnú lematizáciu celej slovenskej časti heslára NSPN ani SKZ sme pre rozsiahlosť dát neuskutočnili, no ak by sme pracovne predpokladali, že aj v ich prípade by sa počet v nich obsiahnutých unikátnych slov zredukoval o 30 %, potom možno konštatovať, že prieniková podmnožina predstavuje jednu tretinu slovenskej časti NSPN, čiže každé tretie slovo NSPN je v prieniku so SKZ. A naopak, prieniková podmnožina dosahuje len 10 % SKZ, t. j. každé desiate slovo SKZ je v prieniku s NSPN.

Z prienikových unikátnych slov sme ďalej venovali pozornosť štyrom slovným druhom: substantívam, adjektívam, verbám a adverbiám, ktorých absolútny počet uvádzame v tabuľke:

Tab. 1: Vybrané slovné druhy z prienikovej podmnožiny s frekvenciami

| Slovný druh | Celkový počet | Počet zastaraných |
|-------------|---------------|-------------------|
| Substantíva | 574           | 49                |
| Adjektíva   | 192           | 8                 |
| Verbá       | 243           | 3                 |
| Adverbiá    | 33            | 1                 |

Celkovo tieto štyri slovné druhy predstavujú vyše 90 % všetkých unikátnych slov identifikovaného prieniku. Ak ich porovnáme so súčasnou slovnou zásobou, až 84,5 % sa dodnes používa (525 substantív, 184 adjektív, 240 verb a 32 adverbii), pričom napríklad tvar *zlomyslne* sme považovali za pravopisný variant súčasného *zlomysel'ne*. Znovu je však potrebné zdôrazniť, že táto konštatácia sa vzťahuje na formu lem, nie na ich pojmovú stránku.

Substantíva predstavujú z hľadiska svojej informačnej podstaty jadro každej terminológie. V prienikovej podmnožine možno príslušné substantíva rozdeliť na pomenovania všeobecnej slovnej zásoby bez terminologickej funkcie a s terminologickou funkciou a na samotné termíny. Pri predbežnej analýze týchto substantív sme ich rozdelili na tri skupiny:

1) pomenovania všeobecnej slovnej zásoby bez terminologickej funkcie – *bezpečnosť, cesta, byt, číslo, člen, exemplár, dom, diel, náhrada, jednota, jednotlivec*;

2) pomenovania všeobecnej slovnej zásoby s terminologickou funkciou – *dieťa, lehota, listina, bydlisko, kúpa*;

3) špecifické právne termíny: *apellácia, árenda, fiškalát, kaucia, kuratela, liciácia, obžaloba, odročenie, plnomocenstvo, poručník, právoplatnosť, prečin, rozsudok, splnomocnenie, sudca, súd, súdenie, testament, ustanovizeň, ústava, zákonodarstvo, zastupiteľstvo, žaloba*.

Veľký podiel substantív prienikovej podmnožiny – takmer 20 % – tvoria deverbatívne substantíva so sufixmi *-nie, -enie a -tie*, ktorých výskyt zvýrazňuje nominálny charakter textov. Ako ukázala analýza vybraných žánrov súčasných právnych textov M. Zumríka, najvyšší výskyt mali v špecializovanom korpuse slovenskej legislatívy (2024, s. 135). Keďže už v prienikovej podmnožine jedného ročníka SKZ sme identifikovali ich zvýšený podiel, bolo by nesporne prínosné zistiť ich podiel v celku SKZ. Na ukážku uvádzame niekoľko deverbatív, ktoré sa vyskytli v oboch jazykových zdrojoch:

*dedenie, dokazovanie, doplnenie, držanie, jednanie, konanie, krytie, nariadenie, nastúpenie, nedostavenie, neustanovenie, obmedzenie, obnovenie, oddelenie, odloženie, odlúčenie, odročenie, odstránenie, odstúpenie, prijatie, rozhodnutie, tvrdenie, uhodnovernenie, ukrátenie, upotrebenie, upovedomenie, usnesenie, usrozuovanie, užívanie, vykúpenie, vyzdvihnutie, zakročenie, zaplatenie, zasadnutie, zastupovanie, zničenie, zrušenie*.

Vzhľadom na fakt, že veľkú časť každej terminológie tvoria viacslovné termíny, v prvom kroku sme sa rozhodli skúmať najtypickejší syntaktický vzorec dvoj-slovných termínov pozostávajúci zo zhodného anteponovaného prívlastku a nadradeného substantíva. V prienikovej podmnožine sme sa preto sústredili na všetky

zaznamenané adjektíva a na ich pravostrannú kolokabilitu. Výsledkom je zoznam vyše 60 dvojslovných termínov, prípadne lexikalizovaných slovných spojení, ktoré sa vyskytli v oboch zdrojoch. Tučným písmom navyše signalizujeme tie, ktoré možno nájsť aj v dnešných právnych textoch:

*banský súd, colná smluva, daňový kl'úč, dedičné právo, dôchodková daň, domáci poriadok, finančná direkcia, finančný súd, hlavný dlžník, hlavná prisaha, hlavný slúžny, intabulačný poplatok, interesoovaná strana, konečné rozhodnutie, konečný rozsudok, krajinská daň, krajinský snem, krajinská cesta, krstné meno, kúpna cena, licitacionálne útraty, miestna vrchnosť, miešané manželstvo, nadobudnuté právo, náhradný člen, nároková žaloba, nezákonné dieťa, obchodná komora, obchodná spoločnosť, obchodná kniha, okresný súd, osobitná mienka, peňažná pokuta, pobočný príbuzný, potravná daň, pozemková daň, pozemková kniha, pozemnoknižné teleso, pozemnoknižná vrchnosť, právny základ, právny účinok, právna osoba, právna moc, právna záležitosť, právny nástupca, právny pomer, pravotný spis, pravotné trovy, predbežné vyšetrovanie, predošlý paragraf, predošlý stav, prenájomná smluva, protivná strana, radové číslo, riadny súd, riadne pokračovanie, ručný záloh, sirotský otec, sirotská vrchnosť, smrtný pád, sudcovský výrok, súdna tabula, súdny poriadok, súdna stolica, súdobný zátvor, súkromné právo, štátny zástupca, štátna daň, štátny občan, štátne občianstvo, trestný zákon, trestné pokračovanie, trestné právo, triedna daň, úradná osoba, úradné pokračovanie, určitý čas, valné zhromaždenie, vecná príslušnosť, verejný žalobník, verejná dražba, vzniklé útraty, základná pravota, zákonná požiadavka, zákonný článok, záložný veriteľ, záložné právo, záverečné účty, zbranná moc, zmenkové právo, zpiatočná kúpa, zničenie stratených listín, žalobný spis.*

Pre odborný jazyk a osobitne právny jazyk je typické využívanie verbonominálnych konštrukcií. V NSPN sa však vzhľadom na charakter tohto zdroja a jeho rozsah tento typ konštrukcií vyskytuje len minimálne, na rozdiel od SKZ, preto ich bolo v prienikovej podmnožine identifikovaných len pár, napríklad: *dať na vedomie, odvolať žalobu*. Zo SKZ uvedieme na ukážku aspoň niekoľko verbonominálnych konštrukcií, pričom tučným písmom zvýrazňujeme tie, ktoré sa dodnes používajú:

*dať povolenie, dať odročenie, dať výpoveď, dať do vlastných rúk stránky, dať náhradu, dať na známosť, nadobudnúť právnej moci, nariadiť pokračovanie, nariadiť vylíšanie, nariadiť vypočúvanie svedkov, nariadiť pojednávanie, nariadiť eksekúciu, udržať v platnosti, plniť podmienky, plniť nariadenia, plniť povinnosti, podať reklamáciu, podať zpravu, poskytnúť zadosťučinenie, poskytnúť kauciu, potvrdiť podpisom, ustanoviť sumu pokuty, dať doviest', dať predvolať, zachovávať predpisy, zachovávať nariadenia, zachovávať pravidlá.*

Na záver našej stručnej deskripcie vybraných charakteristík prienikovej podmnožiny pridávame ešte prehľad derivátov základných právnych termínov – *právo, súd, zákon*:

*právo* (137; 112), *právomocnosť* (16; 1), *právoplatnosť* (1; 1), *pravosúdie* (1; 1), *pravota* (9; 7), *pravotár* (6; 1), *oprávnenosť* (3; 1), *oprávnený* (14; 12), *neoprávnený* (1; 1), *právny* (16; 24)

*súd* (225; 29), *odsúdiť* (4; 1), *posúdiť* (6; 4), *prisúdiť* (3; 2), *rozsúdiť* (1; 1), *súdiť* (6; 1), *sudca* (98; 4), *súdenie* (4; 1), *súdny* (9; 1), *súdobný* (11; 2), *sudcovský* (26; 2)

*zákon* (52; 7), *zákonodarstvo* (13; 1), *zákonný* (64; 3), *zákonne* (14; 1), *nezákonný* (1; 1).

Prezentované zistenia a príklady sú dokladom toho, že nielen prieniková podmnožina, ale aj pôvodné zdroje predstavujú cenný jazykový materiál, ktorý je potrebné podrobiť rozsiahlejšej a detailnejšej analýze na viacerých úrovniach, vrátane už naznačenej pojmovej.

#### 4. ZÁVER

Aktivity a diela A. Záturského zamerané na slovenskú právnu terminológiu zásadne ovplyvnili jej ďalší vývoj a ustáľovanie. Dôraz A. Záturského na hĺbkovú analýzu právnych pojmov, terminologickú presnosť zvolených jazykových foriem a tiež na ich jazykovú správnosť a zrozumiteľnosť predstavoval vzácne vyvážený prístup, ktorý napomáhal minimalizovať riziko nejednoznačnosti právnych textov. Inšpiráciu pri tvorbe termínov nachádzal A. Záturský v slovanských jazykoch, no predovšetkým v češtine, a súčasne nestrácal zo zreteľa špecifiká slovenského jazyka. Bol i človekom kontinuity, keď uvážlivo siahal po termínoch z minulosti a odporúčal ich svojim súčasníkom. Možno ho označiť za jednu z kľúčových postáv v štafete právnikov a jazykovedcov, ktorí sa zaslúžili o tvár a rozvoj modernej slovenskej právnej terminológie. Aj jeho prvotné terminografické dielo je dokladom tejto kontinuity, čo môžeme konštatovať už i na základe krátkej formálnej analýzy a porovnania so slovenskou verziou uhorskej legislatívy z roku 1868. A to napriek tematickej špecifickosti oficiálneho prekladu SKZ do slovenčiny a tiež faktu, že sa porovnávali dva nerovnorodé zdroje – primárny a sekundárny. Ich zistený prienik nie je zanedbateľný, a preto by sme sa chceli v nadväzujúcom výskume pokúsiť o kvantitatívnu i kvalitatívnu analýzu všetkých zachovaných ročníkov uhorskej legislatívy.

#### Literatúra

- CZAMBEL, S. (1890): Naša literatúra a náš jazyk. In: *Slovenské pohľady*, 10/8, 407 – 409. Daňový či berný úrad? (1933/1934) In: *Slovenská reč*, 2/1, 29 – 30.
- FAJNOR, V. – ZÁTURSKEÝ, A. (1921): *Právnický terminologický slovník. I. časť: maďarsko-slovenská*. Bratislava: Právnická jednota na Slovensku.

- FAJNOR, V. – ZÁTURECKÝ, A. (1923): *Právnický terminologický slovník. II. časť: slovensko-maďarská*. Bratislava: Právnická jednota na Slovensku.
- FAJNOR, V. – ZÁTURECKÝ, A. (1925): *Právnický terminologický slovník. I. časť maďarsko-slovenská*. 2. preprac. a oprav. vyd. Bratislava: Právnická jednota na Slovensku.
- FLOREK, P. (1933/1934): Dnešný stav slovenského názvoslovnia zemepisného. In: *Slovenská reč*, 2/6, 191 – 192.
- FUNDÁREK, J. (1935/1936): Predločky do a za v právnickej terminológii. In: *Slovenská reč*, 4/4 – 5, 109 – 111.
- GREGOR, M. (2022): Problém jednoznačnosti v slovenskej právnej terminológii. In: *Historia et theoria iuris*, 14/2, 13 – 26.
- HORECKÝ, J. (1949): Názvoslovné práce na Slovensku. In: *Slovo a tvar*, 3, 112.
- HORECKÝ, J. (1958): Dr. h. c. JUDr. Záturský. In: *Slovenské odborné názvoslovie*, 6/6, 161 – 166.
- KLIMENT, J. (1936): Čeština jazykem publikace zákonů na Slovensku po r. 1848. In: Hexner, E. (ed.): *Pocta k šesdesiatym narodeninám dr. Karla Laštovku*. Bratislava: PF UK, 218 – 220.
- KRAJČOVIČOVÁ, N. (2007): *Emil Stodola. Džentlmen slovenskej politiky*. Bratislava: Kalligram.
- KRÁLÍK, L. (2022): Publikace právních předpisů pro slovenské prostředí před rokem 1918. In: *Historický časopis*, 70/1, 53 – 86. DOI: <https://doi.org/10.31577/histcaso.2022.70.1.3>
- LEVICKÁ, J. (2022): Terminologické výskumy v časopise Slovenská reč. In: *Slovenská reč*, 87/3, 220 – 249.
- LUBY, Š. (1953): Slovenská právna terminológia – vývin, stav, výhľady. In: *Právnické štúdie IV*, 165 – 226.
- Nová komisia pre slovenskú právnú terminológiu. (1947). In: *Právny obzor*, 30/8, 256 – 257.
- PEŘINKA, F. (1931): Slovenská lexikografia do r. 1930. In: *Průdy*, 15/5, 259 – 281.
- PETIOKY, V. (1995): Německo-český slovník právní terminologie z roku 1850. In: *Slovo a slovesnost*, 56/1, 55 – 59.
- PETRIKOVICH, J. Š. (1934/1935): Na margo slovenskej právnickej terminológie. In: *Slovenská reč*, 3/4, 94 – 95.
- Právnický terminologický slovník. In: *Slovenský denník, Kultúrna príloha*, 6. apríla 1922, s. 5.
- RÁTH, A. (1901): Z oboru práva. In: *Slovenské pohľady*, 21/10, 593 – 596.
- RÁTH, A. (1906): *Práva medzi mužom a ženou v Uhorsku*. Praha: vlastným nákladom.
- Sbierka krajinských zákonov z roku 1868*. Budín: Uhorské kráľovské ministerstvo pravosúdia.
- SKÁLA, K. (1919): Uhorské zákonodarstvo na Slovensku. In: *Právnik (Časopis venovaný viedě právní a státní)*, 58, 353 – 355.
- SLÁVIK, M. (1918): Poznámky a doplnky k názvosloviu. In: *Právny obzor*, 1/2 – 3, 92 – 96.
- SLÁVIK, M. (1919): Právno názvoslovie. In: *Právny obzor*, 1/4, 6 – 9.
- STODOLA, E. (1917): Prihlas ku občestvu. In: *Právny obzor*, 1/1, 1 – 2.
- STODOLA, E. – ZÁTURECKÝ, A. (1917 – 1918): Právne názvoslovie. In: *Právny obzor*, 1/1, 21 – 32; 1/2 – 3, 65 – 96; 1/4, 115 – 128.
- STODOLA, E. – ZÁTURECKÝ, A. (1919): *Návrh slovenského právneho názvoslovnia*. Turčiansky Sv. Martin: Kníhtlačiareň účastinárskeho spolku.
- VALKOVIČOVÁ, G. (1977). *Kodifikačné snahy S. Czambela pri ustaľovaní slovenskej právnej terminológie* [Kandidátska dizertačná práca]. Nitra: Pedagogická fakulta v Nitre.
- VALKOVIČOVÁ, G. (1981): Kodifikačné snahy S. Czambela pri ustaľovaní slovenskej právnej terminológie. In: *Slovenská reč*, 46/1, 28 – 36.
- VÁŽNÝ, V. (1933): Úvahy nad „Slovenskou rečou“, mesačníkom pre záujmy spisovného jazyka. In: *Bratislava*, 7/4 – 5, 490 – 500.
- VOZÁR, J. (2024): *Adolf Záturský*. Bratislava: Ústav štátu a práva SAV vo vydavateľstve VEDA.
- WEYR, F. (2001): *Paměti 2. Za republiky (1918 – 1938)*. Brno: Atlantis.
- WINKLER, T. (1971): *Matica slovenská v rokoch 1919 – 1945*. Z problémov a dokumentov ústredia MS. Martin: Matica slovenská.

- ZÁTURECKÝ, A. (1918): Poznámky a doplňky k názvosloviu. In: *Právny obzor*, 1/2 – 3, 87 – 91.
- ZÁTURECKÝ, A. (sprac.) (1952): *Právnický terminologický slovník*. Bratislava: SAVU.
- ZAVACKÁ, K. (2010): Právna veda na Slovensku v rokoch 1918 – 1939. In: Malý, K. – Soukup, L. (eds.): *Československé právo a právní věda v meziválečném období (1918 – 1938) a jejich místo ve střední Evropě. I. sv.* Praha: Univerzita Karlova – Karolinum, 80 – 110.
- ZUMRÍK, M. (2024): *Jazyk slovenských súdnych rozhodnutí*. Bratislava: VEDA.

#### Internetové zdroje

- <sup>[1]</sup> Terminologický portál. Bratislava: Jazykovedný ústav Ľ. Štúra SAV. Dostupný na: <https://terminologickyportal.sk/> (cit. 31. 3. 2025).

#### **Jana Levická**

*Jazykovedný ústav Ľ. Štúra SAV, v. v. i.*  
*Panská 26, 811 01 Bratislava*  
*E-mail: jana.levicka@korpus.juls.savba.sk*  
*ORCID: 0000-0001-6027-604X*

#### **Jozef Vozár**

*Ústav štátu a práva SAV, v. v. i.*  
*Klemensova 19, 813 64 Bratislava*  
*E-mail: usapvoza@savba.sk*  
*ORCID: 0000-0002-8171-6822*